

CHATA KASZUBSKA W BĄCKIEJ HUCIE

W ubiegłą sobotę dokonano poświęcenia nowo wybudowanej chaty wraz z przydrożną kapliczką w miejscowości Bącka Huta pod Sierakowicami. Zagroda jest własnością Gertrudy Harsch - Kaszubki narodowości niemieckiej.

Gdy wybuchła wojna była w wieku dziewczęcym. Ojciec posiadał młyn na rzece Raduni w Żukowie. W tej właśnie wsi (dziś miasteczku) się wychowała. Matka pochodziła z Bąckiej Huty. Po kądzieli wywodzi się ze sławnego rodu von Pobłockich, których kolebką jest miejscowość Pobłocie koło Strzepca.

Obecnie 64-letnia Gertruda Harsch, przybyła po raz pierwszy od czasu wojny na Kaszuby dopiero po przemianach ustrojowych w naszym kraju. Przed trzema laty zakupiła działkę i rozpoczęła budowę. Projektantem był Andrzej Krotowski, który wzorował się na eksponatach Ka-

Jeszcze w pierwszej połowie XIX wieku najslawniejsi z tego rodu mieszkali w Łężycach pod Rumią. Później senior zakupił olbrzymi majątek w Lini. Czterech jego synów kształciło się w seminarium uzyskując święcenia kapłańskie (jeden zakonnie). Najbardziej znani to **Juliusz Pobłocki**, który miał zostać ordynariuszem chełmińskim. Władze pruskie jednak nie zgodziły się na to, ze względu na jego propolskie nastawienie. Napisał wspaniałą rozprawę „Przed stu laty na Kaszubah”. Istnieje duża potrzeba wznowienia tego dzieła. Drugi ze znakomitego rodu to ks. **Gustaw Pobłocki**, który jest autorem dzieła zatytułowanego „Słownik kaszubski z dodatkiem idyotyzmów chełmińskich”.

szubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydzach Kiszewskich. Dom zbudowany jest w tzw. mur pruski. Pustaki wykonane zostały z gliny. Naturalnym izolatorem jest przede wszystkim słoma. Ona stanowi również główny składnik zadaszzenia. Wystrój wnętrza na równie charakter wyłącznie kaszubski. Przede wszystkim zachowane jest odpowiednie wzornictwo, zarówno w zakresie haftu, mebli, jak i pomieszczeń mieszkalnych. Obok domu postawiono również budynek gospodarczy.

Do drogi asfaltowej Mirachowo-Sierakowice prowadzi wyłożona brukiem, około 150-metrowej długości droga.

dok. na str. 4

Stanisław Bartelik

Rodnô Mòwa

Nasza rodnô mòwa je jak snôzi kwiat
co towarzi nama òd kòlibczy do nòpóźniejszych lat.

Bò pò kaszëbskù nènka bizaneczczì nocy
i kaszëbsczi mòwë swòje dzezë ùczy.

A kaszëbsczi tatink ùdbë je taczi,
że Kaszëbie nie gòdzy sã mówic jinaczi.

Temù w Srakòjcach je zrobionô szkòła
bë naszich szkòlnëch ùczëła.

W kaszëbsczi jãzëk młodim przekazëwac
i negò skarbù nòdrogszëgò ùzëwac,

Jak gò ùstrzec przez całë zëcé
i búsznic sã nim, a nie mówic òmëleçą.

Nagroda dla Stowarzyszenia Gmin Kaszubskich

Stowarzyszenie „Turystyczne Kaszuby”, które zrzesza 19 gmin kaszubskich, działa oficjalnie od trzech miesięcy. Pierwsze ważne zgromadzenie członków Stowarzyszenia odbyło się na

początku sierpnia br. w Kartuzach. Wybrano wówczas władze tej nowej organizacji. Funkcję prezesa objął **Wojciech Okrój** z Kartuz, a wiceprezesem została **Katarzyna Mróz** z Władysławowa.

Zanim jednak doszło do rejestracji Stowarzyszenia „Turystyczne Kaszuby”, zainteresowane jego powołaniem gminy, działały przez ponad rok w ramach kaszubskich konferencji turystycznych. Udało się w tym czasie zorganizować m.in. wspólną prezentację na targi turystyczne w Poznaniu i Berlinie.

dok. na str. 4

CĚZ JE CZĚC

12 października w Wejherowie, w Domu Kaszubskim, zbierze się Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Będzie to drugie po Sierakowicach, wyjazdowe zebranie ZG. Przedmiotem obrad będą m.in. edukacje regionalne jak i wybór czwartego wiceprezesa.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zatwierdziło programy edukacji regionalnej przygotowane pod egidą Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Do użytku szkolnego dopuszczone zostały:

a) program nauczania historii Pomorza w klasach IV - VIII podstawowej opracowany przez mgr Elżbietę Brzeską,

b) program nauczania języka kaszubskiego w klasach IV - VIII szkoły podstawowej z tematyką kaszubską w nauczaniu języka polskiego opracowany przez mgr. Tadeusza Lipskiego,

c) program nauczania języka kaszubskiego w szkole średniej Domocześnie opracowany przez mgr. Tadeusza Lipskiego.

Decyzję taką podjęto w MEN 21 sierpnia 1996 r.

Niemieccy hrabiowie i baronowie przyjechali w sobotę 5 października do pałacu w Krokowej. Zostali zaproszeni przez Fundację Europejskie Spotkania. Była to wizyta prywatna. Przedstawiciele fundacji sądzą, że takie kontakty nakłonią Niemców do inwestowania w Specjalnej Strefie Ekonomicznej Żarnowiec. Samolotem z Frankfurtu przyjechała również rodzina von Krockow z głową rodu hrabią Albrechtem.

Sztandarowym przedsięwzięciem fundacji jest odbudowa pałacu. Dzięki pieniądzom Fundacji Współpracy Polsko - Niemieckiej w pałacu działa Kaszubskie Centrum Kultury, które ma służyć twarzeniu dobrej płaszczyzny dla inicjatyw polsko - niemieckich. Oprócz przedsięwzięć kulturalnych, szkoleń dla rolnictwa, turystyki i administracji, centrum chce podejmować konkretne działania służące rozwojowi gospodarczemu Kaszub.

Przedstawiciele niemieckich rodów szlacheckich uczestniczyli również w obchodach 1000 dni pałacu po odbudowie.

Gôdómë pò kaszëbskù VII

Lekcëjô I

Dzecë jidą koritarzã do biblioteczki. Wchôdają bëne. Szkólnô ju tam je. że jã dzys łómie w gnôtach, a nasz Tónk na to gôdô

Dzecë razã: Niech bądze pòchwólony - wejle strôszk sedzy w bôtach.

Jeżës Christus.

Szkólnô: Na wieczy wieków amen. Co waji tu sprowôdzô przësza wa tu za jakã ksążką?

Dzeczô I: Më bë so chcelë pòczëtac jaczës kaszëbsczë wiérztë.

Szkólnô: Tej wa bë chca miec mòżë ksążeczka Stanisława Janczi?

Dzeczô II: Jo, tam są fejn wiérztë dlô dzôtik.

Dzeczô III: Le më mómë zabëtë ji tytuł.

Szkólnô: (*bierzë ksążkã z pòlecë*) To są „Krôjczy pójczy”. A wiéta wa, co to znaczë? (*na sztót robi sã cëchò, dzecë cziwiã głowama, że nie wiedzą*) Tej jô wama rzekã. To są taczé plestë - glëpôtë, jaczé czasã lubią so gadac dzecë. Tima słowama poeta zatitułowôł nié le swòjã ksążeczka, ale téż jednã wiérztã. Chceta wa jã pòznac?

Dzeczô I: Jo! Më jsmë baro rôd, czej mòżemë czëtac pò kaszëbskù.

Szkólnô: Sadnijta so tej wigódno. (*Dzecë sôdają przë stolach w bibliotece*)

Dzeczô II:

„KRÔJCZI PÔJCZI”

A nen Tónk, môli bûwka,

wiedno le chce gùtorzëc,

starszi so pijã kôwkã,

òn nie przestaje stożëc.

Dzeczô III:

Cotka Ana pòwiôdô,

Dzeczô I:

Wùja Frãc so przëbòczël, że miôł jachac do krôwca, a bûwka z gôdkã wskòczël - nasz wùja to je prôwca

Szkólnô:

Nënka zachãcywô gòscy, żebë naczkelë kùcha,

knôpiczk na to z redosã

- na wiérzchù sedzy mùcha

Dzeczô II:

Tatk grozno zrësził nosã, ale zarò sã ùsmiôł.

Tónka przëcësnał do se

- co to je za sowizdrzôł!

Szkólnô: Terò wa wiéta jaczé wërgle miôł w głowie Tóna. Wëszczërzôł sã z wszëtczëgò ò wszëtczich. Wa téż tak robita?

Dzeczô III: Mie sã czasã to zdarzi, ale jô wiém, że to je brzëdkò.

Szkólnô: Në nié, piãkno to nie je, ale dzecë mają swòje... Jo, a terò ju czas na ôddzãkòwanie (*gôdò prosto w kamerã*)

, ale jesz nasze konkùrsowë zapitanie: **Co to są krôjczy pójczy?** Na odpòwiescë

zdamëm dwie niedzele. Piszta na adresã Telewizji Gduńsk.

Wszëtcë razã: DO ÙZDRZENIÓ.

Emisja odbyła się w telewizyjnym magazynie „Rodnò Zemia” 6.10 br. o godz. 8.45.

DAMROKA

Wóz pòmału dojeżdżôł do wrotów. Na rozmòkli ôd deszczu drodze robiłë sã dosc glãbòczë kòłoważa. Placama stoja w nich wôda. Kón, chòc bëł ju ùmãczony, dosc ràdo cygnãł skòpicã zaladowã bûlwama fòrã. Dëcht w samich wrotach pùrgnała mù sã przëdnò noga, ale Gòwid zdãżil gò przëtrzymac w léckach i bezpiecno pòdjachôł pòd samã lukã sklepù. Damroka szła slòdë wôza, ale terò chùtkò pòdbiegła i pòdłôża pòd slédnë kòło kamiën, żebë wóz sã nie copnał. Gòwid wëprzigł kònia, zjãł slã ò wpùscył gò do chléwa. Wzãł w gòrzc sëchi słómë ò wëcarł mù chrzept ò bôczë. Damroka timczasã zacząła òpòrządzac chòwã. Sławinie kòza zrobic wieczërzã. Knôpi - Jarek ò Mëck - wzãł sã do zdruceniô bûlew. Prawie za gòdzënë, ju ùmëti, sedlë wszëtcë do wieczërzë, że jaż sã oblizywelë. Czej ju sobie pòdjedlë, zacząłë szpòsowac. Knòpów dërch sã trzymałë jaczës wipëzi. Dzys òni tak rókòwelë, że mëmka jaż wzała palcyter i jim przërznała. Òni zarò ùceklë i szlë do drëdżi jizbë òdrobie lekcje. Na szczescë szkólnowie nie zadelë jim wiele, bô doch wiedzą, że to je jesëni, i że dzecë pòmógają starszim wëbierac bûlwë. Z matematyki bëł zadóny blòs jeden słupk do òbrëchòwaniô, a z

pòlszczëgò bëło përzna wicy. Kòle dzesãti dzecë bëłë ju w łózkach. Damroka chca jesz kãsk pòdgòtowac pòmnie na witro. Wësprawia chùtkò kaczka i pòstawia w gròpce na blace. Ôdzin bëł ju wnetk wëgasti, ale jak pòdskacëła sëchich dëwków zarò sã fejn rozpòlëło. Timczasã, żebë nie mùdzëc, zaczęła sztëpòwac strëflë ò zoczi. Zbawilo ji wnetka do dwanòsti w nocë. Chòc bëła ju baro zmarachòwònd, rozgarnã w blace ôdzin, żebë wãgle sã chùtkò wëdãpilë, gròpkã pòstawia w dómie, ùmëta sã i szła spac.

Gòwid bëł ju w łózkù i pòdrëmiwòł, ale jak ùczul, że jidze Damroka zrobil sã czësto prëk. Tã razã Damroka bëła za baro ùtërdzãłò i rzekła, żebë spelë spòkòjno, a do tegò òna jesz chca z nim pògòdac ò swòjich kłòpòtach. Në, bô robòtë doma i w pòlu je fùl, a òna òbieca sobie, że wiele le bądze mógła, pòmòżë temù nowëmù direktorowi szkòłë. Òn doch tak sã wzãł do robòtë dlô całi wsë, że òna mùsi mù pòmòc. Ju terò je widzec jegò robòtã, a to co òn robi je zwënëgã dlô wszëtczich.

W òstatną niedzielã bëła wëbrónò Rada Wsë. Na szefa wëbrëlë Jaszã, co mieszkò dwie chëczë dali. Damroka téż wëbrëlë, temù je takò nié w sobie. Wlazła w łózkò i zaczęła gadac:

- Mie to wëbrëlë wierã temù, że

jak bądã robòtnicë chtos mùsi szëkòwac jedzenië.

Gòwid òdrzekł:

- Në, i pieniãdze chtos mùsi ùzbierac, a tã doch pùdziesz.

- Ec, nié... Pieniãdze niech zbiérò Jasz, a tim gòtowanim jò bë sã ju zajãła.

- Jò ce znają, tã chwòcysz sã wszëtczëgò.

- Cëz tã, tu doch bądze robiło kòle piãtnòsce robòtników; telë chłopa. Òni doch mùszã zjesc. Żebë jò le dała radã... i doma, i w pòlu, i dlô robòtników. Chòc tak na fest ti robòtnicë zaczną na zymkù.

- Në tej to ju sygnie, bô witro reno mùszimë wczas wstac.

Przëszo pòrã niedziel, szło na swiãta.

Direktor ze szkólnymã dzecama wëszechòwòł gwizdka. Mielë chòdzëc òd chëczy do chëczy a zebrónë dëczy òbrócëc na szkòłã. Lëdze nie dówelë wiele. Direktor wszëtkò jesz rôz przemëslòł i pòd kùnc slëcznika na wiwiadówce rzekł, żebë wszëtcë wplócëlë co miesac ratã, jaż do skuńczeniô robòtów. Wikszosc starszich sã z tim zgòdza. Ùchwòlëlë tej, że kòzdò familia bądze placëła co miesac dzesãc zlotëch. Le chto bądze

zbiéròł te dëczy?

Zrobiło sã cëchò. Za chwilã chtos sã òdezwoł: "Mòżë bë tak Damroka, òna mieszkò w samim wëstrzòdkù wsë, tej do ni bądze nòstãdni wlezc." Damroka sã nie ùprocemnia. I tak òstało, le czas lecòł, a lëdze dëtków nie przëdnòszelë.

Direktor timczasã zgòdzył robòtników. Za gwizdka dëczy kùpil kãsk pòtrzëbnëch towarów i miała sã zacząc robòta.

Jedny niedzielë direktor przëszedł do Gòwidów dodóm. Zaczãł sã jisecë, że chòł tãli zrobic, wëdòwalo mù sã, że lëdze sã chãtny. Terò, czej sã zaczinò robòta, ni ma ani lëdzy do pòmòcë, ani pieniãdzy.

Damroka, jak wiedno chãtnò pòmòcë - òbieca, że pùdze pò wsë i pòzbiérò dëczy, bô lëdze sã dobri i szczëri, le ùrobiali i bez to zabòczëlë. A robòtników òna tãli mòżë ùżëwic bez dëtków, bô bûlwë mò swòje, miãsa téż kãsk je, chleba ùpiecze, a tã całã resztã sã dokùpi w karczmië. Direktor sã ùceszil i rzekł, że niech tak òstònie, a jak bądã zebrónë dëczy, tej òn wszëtkò wëplacy.

STANISŁAW BARTELIK

Drëdżi dzël za tidzëni

Sesja w Pałacu Przebendowskich

Wejherowska siedziba Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej była w ubiegły piątek miejscem spotkania naukowców i publicystów zainteresowanych życiem i twórczością Aleksandra Majkowskiego.

Sesja naukowa, poświęcona temu wybitnemu działaczowi kaszubskiemu zorganizowana została w ramach obchodów 1 000-lecia miasta Gdańska i w roku 120. urodzin autora „Żecô i przigod Remusa”. Była to zatem okazja do przypomnienia związków Aleksandra Majkowskiego ze stołecznym gardem Kaszëbów, a były one ważne nie tylko dla samego Majkowskiego, ale także dla rozwoju ruchu kaszubskiego. Już bowiem w roku 1899 na łamach „Gazety Gdańskiej” ukazał się drukiem pierwszy poemat twórcy arcydzieła literatury kaszubskiej zatytułowany „Jak w Koscërzënie koscelnôgô obrelë, abo piãc kawalerów, a jedna jedynô brutka”.

Sześć lat później, w roku 1905 Majkowski został na krótko redaktorem „Gazety Gdańskiej” i wydawał kaszubski dodatek „Družba”. Również w Gdańsku, w latach 1911 - 1912 mieściła się redakcja „Gryfa”,

zaś w czerwcu 1912 roku Gdańsk był miejscem zjazdu działaczy kaszubskich, na którym Aleksander Majkowski wybrany został sekretarzem Towarzystwa Młodokszubów.

Wszystkie te wydarzenia i daty zobrazowane zostały na towarzyszącej wejherowskiej sesji wystawie. Mówił o nich także w swym referacie profesor Józef Borzyszkowski.

W referatach, które wygłosili m.in. profesorowie Edward Breza, Jerzy Treder i Tadeusz Linkner, mowa była o kaszubszczyźnie i języku Majkowskiego, a także o jego twórczych fascynacjach, zaś niemiecki uczony, Friedemann Kluge skupił się na obrazie Niemca w powieści „Żecô i przigodë Remusa”. Na wstępie swojego wystąpienia pozwolił sobie na dygresję dotyczącą obrazu Kaszubów w świadomości jego niemieckich rodaków. Otóż kilkunastu zapytanych o pojęcie „Kaszuby” rówieśników Friedemanna Kluge, (około 40 - 45 lat), nikt nie słyszał nawet tego pojęcia. Natomiast pokolenie starsze, przedwojenne, orientuje

się w tej kwestii w sposób bardzo zróżnicowany, ale o Kaszubach słyszało.

Wyciągając wnioski ze swojej analizy powieści Majkowskiego, Kluge przedstawił następujące równanie obrazujące wizerunek Niemca w „Żecym i przigodach Remusa”: nie-

heim Hinze z Berlina. Nie było także profesora Jerzego Sampa. Natomiast wejherowianin Edmund Kamiński mówił o swoich kontaktach z rodziną doktora Majkowskiego. Przedstawiono także dwa komunikaty o spuściznie pisarza w zbiorach MPiMKP w Wej-

*Pałac Przebendowskich
- siedziba Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko - Pomorskiej*

miecki = ewangelicki = niewierzący = diabelski = wrogi. Konkludując, niemiecki uczony wyraził nadzieję, że dziś na Kaszubach nie myśli się o jego rodakach jako o „kuszach psach”.

Na sesję nie dotarł inny oddany Kaszubom Niemiec - profesor Fried-

herowie.

Materiały z sesji poświęconej życiu i twórczości Aleksandra Majkowskiego, ukażą się już niebawem drukiem.

Artur Jabłoński

DYPLOMY ROZDANE

W ubiegłą środę, 2 października, w Sierakowicach odbyło się spotkanie podsumowujące

roczną działalność Studium Edukacji Regionalnej i Alternatywnej. Przypomnijmy, że studium istnieje

przy Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego. Dzięki współpracy z władzami gminy, zajęcia, w których uczestniczyło blisko 40 nauczycieli, odbywały się w Szkole Podstawowej w Sierakowicach.

Na środowym spotkaniu rozdano dyplomy ukończenia studium i rozmawiano o przyszłości tej edukacyjnej placówki. Kierownik studium, Kazimierz Kossak-Główezewski, poinformował zainteresowanych o efektach rozmów z prezydentem Wejherowa Jerzym Budnikiem, w wyniku których od listopada nauczyciele chętni do wzięcia udziału w zajęciach doksztalceniowych, będą mogli zgłaszać się już nie do Sierakowic, ale do Grodu Wejhera.

Ustalenia takie zapadły podczas spotkania w wejherowskim Domu Kaszubskim 5 października br. W

rozmowach pośredniczył prezes oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Wejherowie Bernard Hinz.

Ideą Studium Edukacji Regionalnej i Alternatywnej jest kształcenie nauczycieli Kaszubów, do pracy z nowo powstającymi programami autorskimi do nauki języka kaszubskiego i historii Pomorza. Słuchaczami studium mogą być wyłącznie osoby z wyższym wykształceniem.

Przykład nauczycielki Danuty Pioch, dyrektorki z Mojusza, która już w trakcie trwania studium, zaczęła w swojej szkole wprowadzać elementy regionalne i zamierza kontynuować te działania, już w tej chwili pokazuje, że warto było podjąć wysiłek zorganizowania studium, i że trzeba te działania kształceniowe kontynuować.

a.j.

Kadra i słuchacze studium podczas uroczystości rozdania dyplomów.

Na pierwszym planie, od prawej: Jan Kulas - wiceprzewodniczący Sejmiku Samorządowego Województwa Gdańskiego, profesor dr hab. Jerzy Samp oraz kierownik studium dr Kazimierz Kossak - Główezewski.

Përznã szportu

- Wiész Pauelkù, nen doktor mie rzekł że mùszã zmienić klimat - gòdò biãłka.

Chłòp le na to zamręczòł.

Białka dali: - Nè pòwiédz, gdzie më pòjedzemè?

- Do jinégò doktora - gòdò chłòp.

Czej Jan z Antónã wèplénãlè kùtrã na rëbaczenié, w jaczims mòmëncë, dalek na mòrzu, Jan gòdò:

- Tóna wèrzuc kòtwicã!

- To nie jidze! - wrzeszczi Tóna.

- Jesz ròz cè gòdóm, wèrzuc kòtwicã!

- Zrobioné - òdgadèje Tóna.

- A terò sprawdz lińcuch, czej òn nas trzimò.

- Tam nie bëło żòdnégò lińcucha - òdgadèje Tóna.

Jan z Mònikã szlè dac na zòpówiescë.

- Kùli bądze kòsztowòł slub - pitò Jan.

- Kò teli na wiele tè szacèjesz swòje szczescé - òdgadèje ksądz.

Jan zdrzi na Mònikã i, na ji kàsk krzèwã gãbã, wèjął z miészka tèsãc zlotèch i dòł ksądzu.

Ksądz sã przèzdrzòł Mònice i wèdòł Janowi resztã.

- Gdzie wastkã ùderzil nen autòł?

- Wstèdzã sã pòwiédzec, ale czej bëm bëła autòłã, tam bë bëła rejestracyjnò tòfla.

Nagroda dla Stowarzyszenia

Także ponadregionalny kiermasz turystyczny „Kaszuby '96” w Gdyni został zorganizowany przez Stowarzyszenie.

Od samego początku konferencji, a potem Stowarzyszenie, spotkały się z zainteresowaniem odpowiedzialnych za organizację turystyki w naszym regionie urzędników Urzędu Wojewódzkiego. Często gościem konferencji był zastępca dyrektora Wydziału Kultury, Nauki i Sportu - Jan Kasiura. Kontakty te zaowocowały przyznaniem dorocznej nagrody wojewody gdańskiego w dziedzinie turystyki, właśnie Stowarzyszeniu „Turystyczne Kaszuby”.

Spotkanie, na którym nagroda została wręczona - a było to 5 000 zł - zorganizowane zostało w ramach obchodów światowego Dnia Turystyki, 30 września w pensjonacie „U

Stolema” w Ostrzycach u podnóża Wieżycy. Była to również okazja do uhonorowania działających złotymi, srebrnymi i brązowymi odznakami Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Nagrodą wojewody gdańskiego wyróżniono także Stowarzyszenie Gmin Kociewskich ”Bór”.

Prezes Stowarzyszenia „Turystyczne Kaszuby”, Wojciech Okrój, zapytany o plany organizacji, wymienił m.in. udział w rozpoczynającym się dziś poznańskim „Tour Salonie '96” i wydanie w najbliższym czasie katalogu bazy turystycznej Kaszub.

Poraz pierwszy publicznie zostało w Ostrzycach zaprezentowane logo Stowarzyszenia „Turystyczne Kaszuby” (patrz strona 1). Miejmy nadzieję, że ten znak na dobre utrwali się w świadomości Kaszubów, ale przede wszystkim turystów z kraju i zagranicy.

A.J.

Lektorat kaszubszczyzny

Dyrekcja Instytutu Filologii Uniwersytetu Gdańskiego uprzejmie informuje, że zajęcia z lektoratu kaszubszczyzny w roku akademickim 1996/97 odbywać się będą we wtorki w gmachu Kolegium Humanistycznego przy ul. Wita Stwosza 55 w Gdańsku-Oliwie w dwu etapach:

1. g. 15.45 - 17.45 - wykład,

2. g. 17.30 - 19.00 - praktyczny lektorat

Zapraszamy PT. studentów, pracowników i osoby z zewnątrz. Pierwsze spotkanie odbędzie się 22 X 1996 r. w sali 148.

Norda - Pismiono Kaszëbsczi Zemi

Dodòwk do Gońca Rumskiego, Echa Ziemi Puckiej

Adresa redakcji: Rumia, ul. Morska 15, tel. 712-447, w godz. 9⁰⁰ - 17⁰⁰

Redaguje karno: Eugeniusz Pryczkowski, Kazimierz Klawiter, jak téz Witold Bobrowski, Bogusław Breza, Ryszard Hinc, Bernard Hinz, Artur Jabłoński
Wédòwca: Wydawnictwo „Rumina”, drèk - „Rumina”

Chata kaszubska...

dok. ze str. 1

Przy jej końcu usytuowana jest piękna kapliczka św. Floriana, dłuta Henryka Stankowskiego z Brodnicy Dolnej. Napis - oczywiście po kaszubsku - brzmi: Matéńkò Bòzò przeżegnòj kaszëbsczi lud”. Jest to cytat pięknej pieśni Alojzego Nagla. Poświęcenia kapliczki dokonał proboszcz z Mirachowa, ks. Bogdan Myszk. Wszystko - zgodnie z wolą właścicielki - odbyło się w języku kaszubskim. Na uroczystość licznie

przybyli mieszkańcy Bąckiej Huty i sąsiednich miejscowości. Wielu z nich było pokrewnymi pani Harsch. Wśród nich była również siostra profesora Gerarda Labudy - wybitnego historyka Uniwersytetu Poznańskiego rodem z Kamiennej Góry pod Mirachowem.

Sobotnie spotkanie zakończyło się towarzyskimi rozmowami przy stole bogato zastawionym swojskimi potrawami.

Jan Antonowicz

Fryzowie o języku kaszubskim

We fryzyjskiej prasie ukazały się trzy artykuły dotyczące pobytu delegacji fryzyjskiej na Kaszubach w maju br. Dwa autorstwa Kerst Huismana, dziennikarza „Lenwarder Conrant” i jeden Folkert de Jonga, dziennikarza fryzyjskojęzycznego dodatku do dziennika „Friesch Dagblad”. Najwięcej poświęcono w nich statusowi języka kaszubskiego, porównując go do pozycji języka fryzyjskiego w Holandii. Od razu zwraca uwagę wniosek. Obecna sytuacja kaszubszczyzny jest podobna do tej, w jakiej był język fryzyjski czterdzieści lat temu. Co skłoniło autorów do tego stwierdzenia? Wymieńmy niektóre opinie. Nie powstał jeszcze obowiązujący standard języka kaszubskiego. Pomimo posługiwania się nim przez kilkadziesiąt tysięcy osób, przez większość z nich jest on uznawany za język nadający się jedynie do użytku domowego. Choć 90 % nauczycieli szkół podstawowych to z pochodzenia Kaszubi, język kaszubski jest nauczany marginalnie. Większość Kaszubów wychowuje swoje dzieci w języku polskim. Polskie władze nie przeciwdziałają co prawda promocji kaszubszczyzny, ale z uwagi na szczupłość posiadanych środków, nie mogą wydatnie wesprzeć tej działalności. Studenci wykazują więcej niż znikome zainteresowanie lektora-tem kaszubskim.

Wszystkie kaszubskie czasopisma jedynie w niewielkich fragmentach są redagowane w języku kaszubskim.

Fryzyjscy dziennikarze nie ograniczają się wyłącznie do poda-

nia objawów zawilego statusu języka Kaszubów. Z perspektywy własnych doświadczeń mówią o środkach, które przyczynią się do zmiany tego stanu rzeczy. Jest to przede wszystkim utworzenie kaszubskojęzycznej rozgłośni radiowej. Umożliwi to osłuchanie się wszystkich Kaszubów z wszystkimi odmiennościami własnego języka. Emitowanie programu w języku kaszubskim będzie stymulować jego rozumienie wśród słuchaczy polskojęzycznych. Warunkiem poprawy sytuacji jest również przygotowanie i udostępnienie nauczycielom kaszubskim dobrego materiału lekcyjnego.

Podkreślono niezwykłą doniosłość obecności kaszubszczyzny w nauczaniu dla pełnego wprowadzenia dzieci w ich własną kulturę. Warto tutaj przytoczyć warunek skutecznej nauki języka: „Jeżeli sami wiecie, dlaczego chcecie uczyć się języka kaszubskiego, to będzie dla was jasne, w jaki sposób musicie się do tego zabrać.”

Z wszystkich tych artykułów można łatwo odczytać jedną ogólną kwestię. Należy dążyć do możliwie pełnej obecności kaszubszczyzny we wszystkich dziedzinach życia społecznego, a szczególnie w szkołach, urzędach, kościele i mass mediach przy wsparciu państwowych fundacji (także międzynarodowych) i samorządów.

Serdecznie dziękuję Panu S. Kruszyńskiemu za przystanie oryginałów i tłumaczenia wymienionych wyżej artykułów.

Bogusław Breza